

Hugo Hamilton

Va néixer a Dublín el 1953, fill de mare alemanya i pare irlandès. És autor de sis novel·les i un volum de contes. Algunes de les seves obres s'inspiren en la barreja d'identitats nacionals de la família on va créixer. El 1992 va rebre el premi Rooney de literatura irlandesa. Amb la novel·la autobiogràfica *Gent mestissa* ha guanyat, entre d'altres, el premi Femina Étranger 2004. La segona part de les seves memòries, titulada *El mariner dins l'armari*, encara no s'ha publicat aquí.

Títol original_The Speckled People

Autor_Hugo Hamilton

Traducció_Josep Maria Fulquet

Editorial_L'Àfrica

Pàgines_312

Pànic lingüístic

Aida Segura Ribes

Hi ha lectors a qui els fa angúnia els escriptors que imposten la veu d'un nen per explicar-se. Potser és el mateix tipus de mania-manieta que pot fer sentir aquella gent que es dirigeix al seu gos-gat-fura-iguana o derivats amb veu de falset. Deu ser que en literatura dubtem de l'autenticitat dels escriptors adults que adopten la veu d'un nen, igual que tendim a desconfiar dels escriptors que es posen en la pell d'una dona o de les escriptores que es posen en la pell d'un home. Són prejudicis que, com a tals, s'han d'eliminar. Més que res perquè la literatura ha donat casos excel·lents de transvestisme. Un dels exemples més deliciosos que em ve al cap és el de l'escriptor txec Bohumil Hrabal, que a *Noces a casa* utilitza la veu de la seva dona per escriure les seves memòries. Així, Hrabal ens és mostrat des del punt de vista de l'esposa, que pensa que s'ha casat amb un sonat a qui agrada escriure dalt la teulada envoltat de gatots torrant-se al sol.

I tornant als escriptors que a l'hora d'escriure els seus records han invocat la veu del nen que van ser, *Gent mestissa* m'ha recordat *Llegir a les fosques*, del també irlandès Seamus Deane. Per la falsa simplicitat, pels secrets que s'oculten, pel mal que es fa sense voler. I també m'ha recordat *Sidra amb la Rosie* de Laurie Lee, per l'evocació de la llum i les olors, per la nostàlgia de la màgia de la infantesa, quan la imaginació, la por i la curiositat intenten desxifrar un món incomprensible. "Quan ets petit, no saps res. (...) Quan ets petit, ets com un full de paper blanc on no hi ha res escrit", comença explicant Hugo Hamilton.

Un full de paper blanc perquè hi escriguin els pares, per començar. La mare és alemanya, d'una família que es va oposar al nazisme. El pare és un ultranacionalista irlandès que abomina dels anglesos i l'anglès. Cap dels dos té pàtria. El pare perquè lluita per una vella Irlanda que ja no existeix, la mare perquè ha abandonat l'Alemanya desfeta per la guerra. La mare té sentit de l'humor, és tolerant i alegre. El pare és inflexible i castiga fort els seus fills si els sent parlar anglès. La mare se'n fa creus, de la bogeria col·lectiva que va afectar la immensa majoria dels alemanys. El pare vol construir una nova Irlanda i per fer-ho utilitza els fills com a soldats. "El pare diu que la casa d'un és la llengua, que la pàtria és la llengua i la llengua, la bandera". Però els dos tenen secrets. La mare els escriu en un diari perquè algun dia se sàpiga la veritat, el pare els amaga tancats amb clau dins d'un armari. "No sé què ho fa, però totes les olors de les cases són diferents. La nostra casa fa olor de felicitat i de por". De por de parlar en la llengua equivocada, l'anglès. A fora, al carrer, a la Irlanda grisa d'Éamon de Valera, els altres nens els estossen, per nazis i per parlar irlandès, un idioma que fa pobre, pagerol i desgraciat. Perquè el gaèlic recorda la Gran Fam. I ningú vol recordar quan els irlandesos tenien els llavis verds de menjar herba i l'única esperança quedava a l'altra banda de l'Atlàntic.

A part de l'altíssim valor literari d'aquestes memòries, traduïdes de manera excel·lent per Josep Maria Fulquet, *Gent mestissa* també és singular pel període històric que retrata. Perquè, a grans trets, els referents literaris que ens han arribat d'Irlanda tracten o sobre la misèria provocada per la crisi de la patata, o sobre l'aixecament de Divendres Sant o sobre el sorgiment de l'IRA. En canvi, aquí el marc són els anys cinquanta i seixanta de l'illa, governada pel controvertit de Valera; un període que, encara ara, als irlandesos no els agrada massa recordar. Perquè durant els catorze anys del seu govern, de política cultural simplement no n'hi va haver. I sobretot perquè va ser llavors quan molts irlandesos van girar l'esquena a la seva llengua i la seva cultura per adoptar l'anglès.

"Quan ets petit no saps res, i quan ets gran hi ha coses que no vols saber", conclou Hamilton en aquesta obra excepcional sobre la destrucció de pàtries, llengües i referents, sobre la inutilitat de voler-los imposar des de plantejament folklòrics i maniqueus, sobre la màgia de la infantesa i la seva pèrdua.